



**West-Friese
Archeologische
Notities 28**



In de kelder van het kasteel

Een archeologische begeleiding in kasteel Radboud



A. de Gast & J. van Leeuwen

Colofon

West-Friese Archeologische Notities 28

Titel	In de kelder van het kasteel. Een archeologische begeleiding in kasteel Radboud
Plangebied	Oudevaartsgat 8, Medemblik, gemeente Medemblik
Projectnummer	469
Archisnummer	4588719100
Opdrachtgever	Stichting Monumenten Bezit
Centrumcoördinaat	x: 136.504 y: 531.736
Auteur(s)	A. de Gast (archeoloog, Archeologie West-Friesland) J. van Leeuwen (KNA-archeoloog, Archeologie West-Friesland)
Redactie	S. Gerritsen (senior KNA-archeoloog, Archeologie West-Friesland)
Veldwerk	S. Gerritsen (senior KNA-archeoloog, Archeologie West-Friesland) A. de Gast (archeoloog, Archeologie West-Friesland) A. Weel (archeologisch medewerker, Archeologie West-Friesland)
Datum	18-06-2018



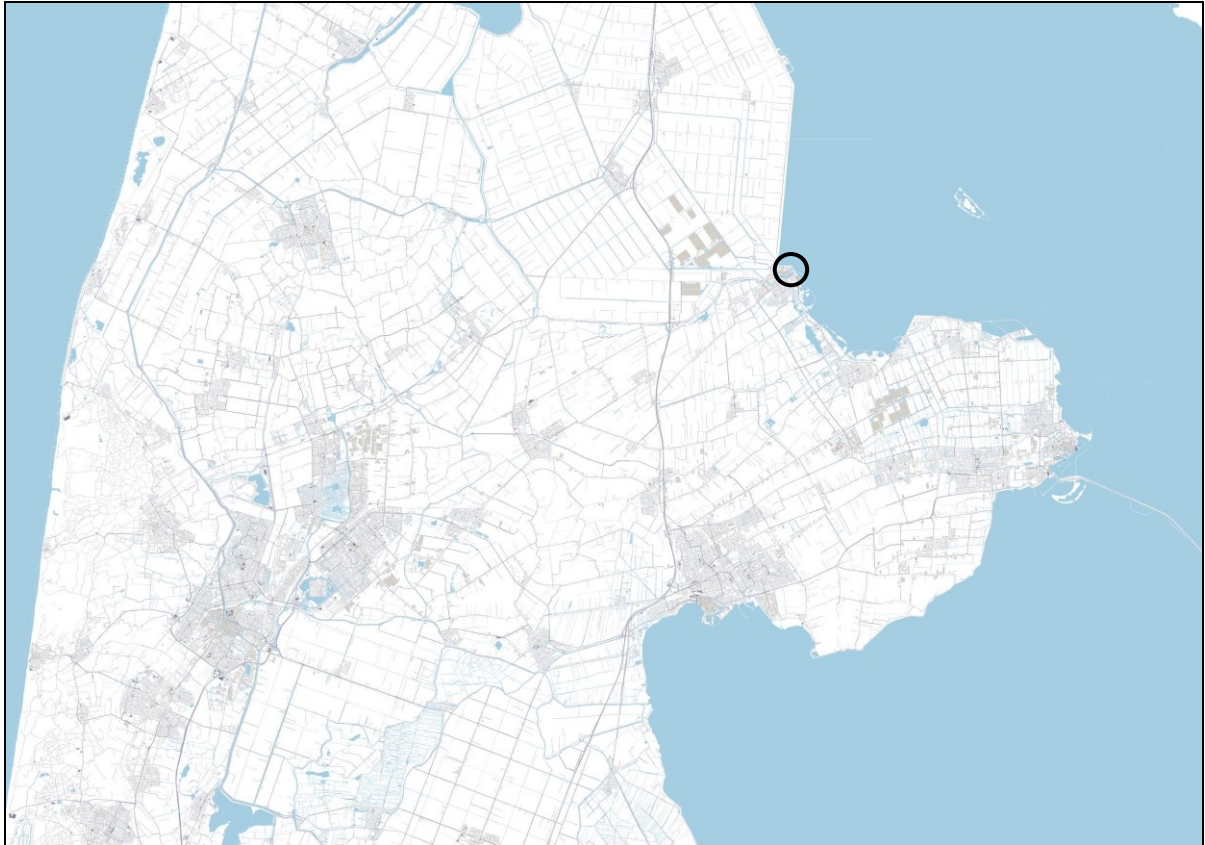
© Archeologie West-Friesland 2018

Niets van deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, film, fotokopie, digitaal of geautomatiseerd systeem zonder voorafgaande toestemming van de copyrighthouders en de auteur.

De uitgever heeft de inhoud met de grootst mogelijke zorgvuldigheid samengesteld. Ondanks deze zorgvuldigheid kunnen gegevens zijn veranderd of onjuist zijn weergegeven.

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. Administratieve gegevens
3. Historische achtergrond
4. Doel en methode van het onderzoek
5. Resultaten
6. Conclusie en advies
7. Literatuur



Afbeelding 1. De locatie van het plangebied Oudevaartsgat 8 (zwarte cirkel) in Medemblik, West-Friesland.



Afbeelding 2. De locatie van het plangebied op een luchtfoto (witte stippellijn, bron: PDOK).

1. Inleiding

In opdracht van Stichting Monumenten Bezit is op 20 februari 2018 door Archeologie West-Friesland een archeologische begeleiding uitgevoerd ten behoeve van de aanleg van een vetvangput in de kelder van kasteel Radboud aan het Oudevaartsgat 8 in Medemblik, gemeente Medemblik (afb. 1 en 2).

Het veldteam bestond uit senior-KNA archeoloog S. Gerritsen en archeoloog A. de Gast, ondersteund door archeologisch medewerker A. Weel.

De aanleiding voor het onderzoek is het plaatsen van een nieuwe vetvangput en het graven van een aantal rioolsleuven in de kelder van het kasteel (afb 3). Voor de vetvangput moest een gat gegraven worden van ca. 2 x 1,5 meter en ca. 1,20 meter diep vanaf de keldervloer.

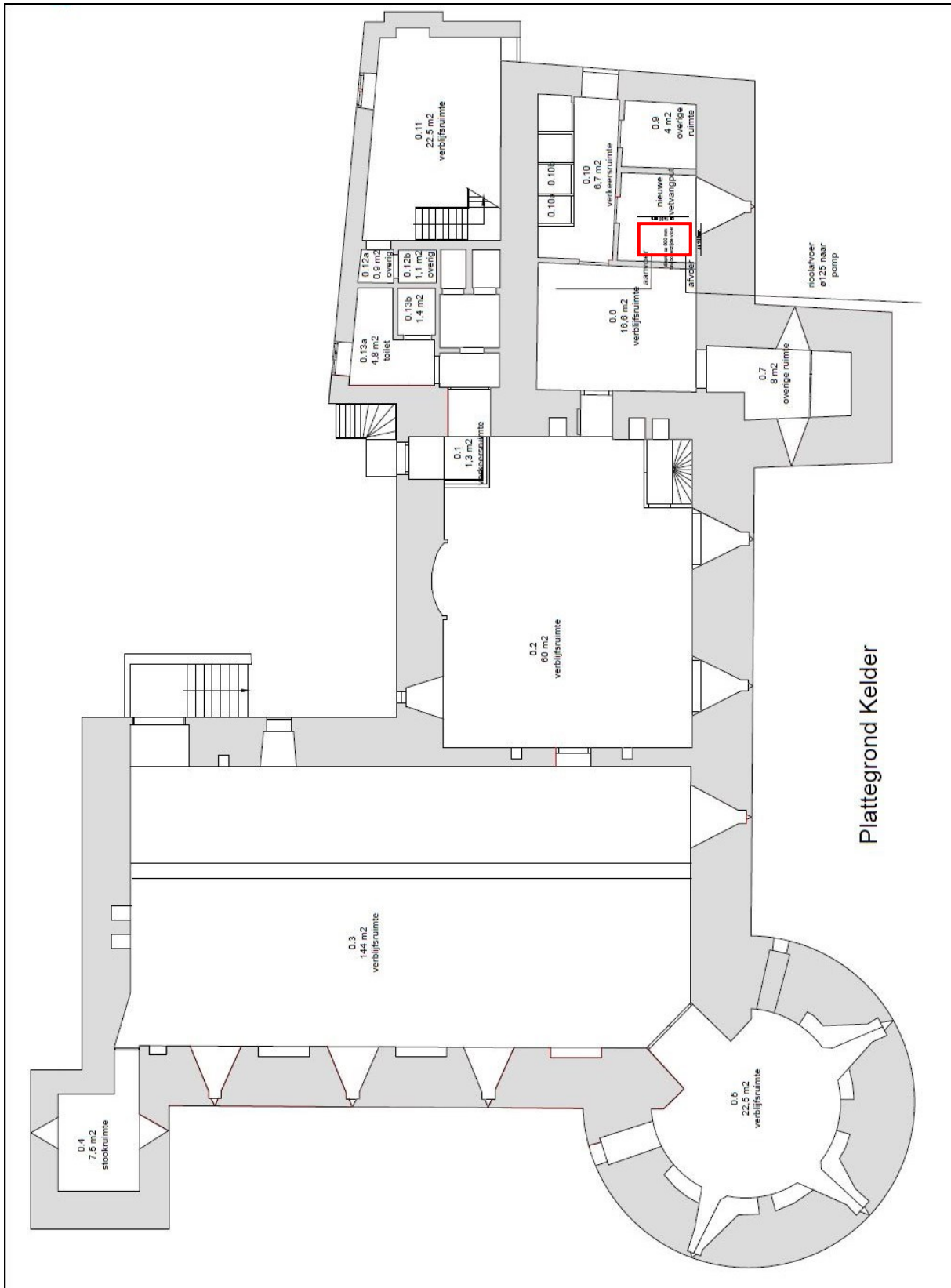
De ruimte waar de werkzaamheden plaats vinden is in gebruik als horeca keuken en kelder van het kasteel.

In het Programma van Eisen zijn voorgaand aan dit onderzoek de onderzoeksdoelen en –methoden opgesteld.¹ De archeologische begeleiding is uitgevoerd om vast te stellen of op de locatie van de nieuw te realiseren vetvangput archeologische sporen of resten aanwezig zijn en indien aanwezig, deze te documenteren. Het onderzoek kan belangrijke inzichten geven in de (bouw)geschiedenis van het kasteel en de locatie. Mogelijk kan aan de hand van oudere funderingsresten of (bouw)keramisch vondstmateriaal meer worden gezegd over een eventuele voorganger. Ophogingslagen geven meer inzicht in de datering van de locatie en sinds wanneer deze onderdeel uitmaakt van het bebouwde deel van de nederzetting Medemblik.

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de normen van de archeologische beroepsgroep (zie artikel 24 van het Besluit archeologische monumentenzorg), de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 4.0) en het Kwaliteitshandboek Hoorn.²

¹ Van Leeuwen 2018.

² Archeologie West-Friesland 2016.



Afbeelding 3. De locatie van de nieuw te realiseren vetvangput in de kelders van het kasteel (rode lijn), plattegrond: Stichting Monumenten Bezit.

2. Administratieve gegevens

Onderzoeksgegevens

Project	Vetvangput kasteel Radboud, Medemblik, gemeente Medemblik
Projectnummer	469
Landelijk registratienummer	4588719100
Type onderzoek	Opgraving - variant archeologische begeleiding (AB)
Locatie/toponiem	Kasteel Radboud, Oudevaartsgat 8, Medemblik, gemeente Medemblik
Kaartblad	14H
Centrale coördinaat	x: 136.504 y: 531.736
Afbakening onderzoeksgebied	Het onderzoek is beperkt gebleven tot het gat ten behoefte van de vetvangput.
Datum rapportage	17-05-2018
Datum veldonderzoek	20-02-2018
Bevoegde overheid	Gemeente Medemblik
Beheer en plaats van documentatie	Depot gemeente Hoorn

Opdrachtgever

Opdrachtgever	Stichting Monumenten Bezit
Contactpersoon	Dhr. R. Koot

Uitvoerder

Opdrachtnemer	Archeologie West-Friesland
Auteurs	A. de Gast, archeoloog J. van Leeuwen, KNA-archeoloog S. Gerritsen (red.), senior KNA-archeoloog
Contactpersoon	drs. M.H. Bartels

3. Historische achtergrond

Ontstaan Medemblik

De onderzoekslocatie betreft kasteel Radboud aan het Oudevaartsgat 8 in Medemblik. Het plangebied valt binnen de historische kern van de stad Medemblik en is een terrein van hoge archeologische waarde (monumentnummer 14816). Medemblik ontstaat waarschijnlijk aan het eind van de 7^{de} eeuw langs een veenrivier, de Middenleek (nu: Oude Haven). De nederzetting ontwikkelt zich snel tot Karolingische handelsnederzetting van bovenregionaal belang. De handelsnederzetting ligt langs de waterweg het Vlie, die zuidelijk Nederland tussen de latere Waddeneilanden door met het noorden verbond. In de vroegmiddeleeuwse handelsnederzetting Medemblik werd de Koninklijke tol geheven op handelsgoederen. Deze werd deels door de Utrechtse Kerk geïnd. De beweging van goederen en de inkomsten die hieruit werden gegenereerd zullen ergens in de nederzetting zijn gemonitord, geïnd en geadmistreerd door een afgezant van de Frankische koning of de Utrechtse Kerk. Over de indeling van de vroegmiddeleeuwse handelsnederzetting is nog maar weinig bekend, behalve dat de bebouwing zich in lintvorm langs de Middenleek lijkt te concentreren. Het is goed mogelijk dat de Frankische koning of de Utrechtse Kerk een administratief en/of (semi-)militair bolwerk binnen de nederzetting had. Het is eveneens goed mogelijk dat het veel latere kasteel Radboud op de locatie van een ouder administratief en/of (semi-)militair bouwwerk is geplaatst, om de definitieve machtsoverdracht naar de Hollandse graven te symboliseren.³

Kasteel Radboud

Het Huis te Medemblik, beter bekend als kasteel Radboud, is ergens tussen 1282 en 1287 gebouwd in opdracht van Floris V, graaf van Holland (1254-1296), om de opstandige West-Friezen onder controle te houden.⁴ Over de bouwhistorie van het kasteel is weinig bekend. Duidelijk is dat Floris zijn vierkante dwangburchten naar Frans, Zwitsers en Engels voorbeeld bouwde.⁵ Recent is veel onderzoek gedaan naar een 15^{de}-eeuws document (de "Tymmerage") dat een verbouwing van het kasteel beschrijft.⁶ Uit dit document kon informatie worden verkregen over de staat van het kasteel vóór en kort na de 15^{de}-eeuwse verbouwing en is gebleken dat het vierkante kasteel omgracht was en een voorburcht had. Daarnaast staan in het document aanwijzingen dat een oudere voorburcht aan de oostkant van het kasteel later is vervangen door een nieuwe voorburcht aan de noordkant. De oriëntatie van het kasteel is dus vóór de 15^{de} eeuw gewijzigd van oost naar noord.⁷ Op de oudste kaart van de binnenstad van Medemblik uit ca. 1560 is het restant van de noordelijke voorburcht nog zichtbaar (afb. 4).

Het deel van het kasteel waarbinnen de vetvangput wordt gerealiseerd betreft waarschijnlijk een 14^{de}-eeuwse uitbreiding.⁸ Vóór deze tijd maakte het plangebied mogelijk deel uit van de binnenplaats van het kasteel. De ruimte boven de kelder wordt in de Tymmerage als "blauw kamer"

³ Van Leeuwen 2014.

⁴ Schrickx 2013, 14; Van Leeuwen 2014, 55-56.

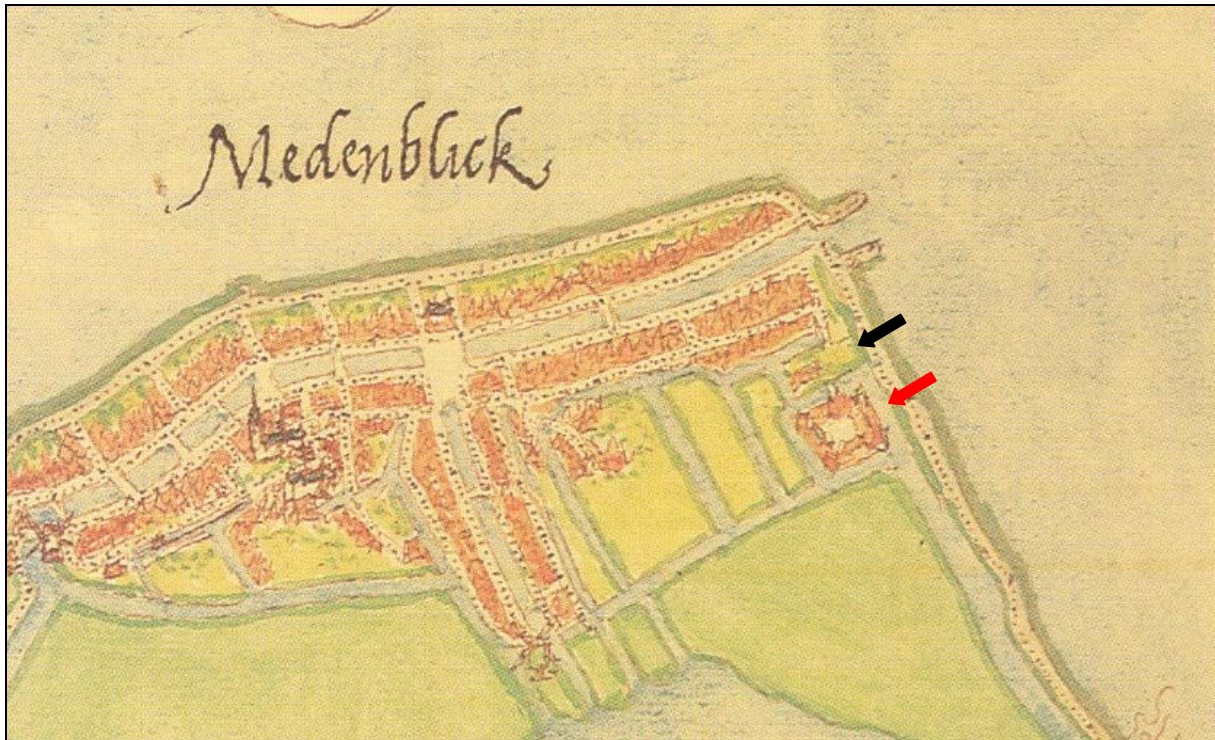
⁵ Bakker e.a. 2007, 58.

⁶ Dijkhuis 2006; Dijkhuis 2012; Dijkhuis 2016.

⁷ Dijkhuis 2012, 12-14.

⁸ Persoonlijke mededeling B. Dijkhuis, 8 februari 2018.

aangeduid, maar de functie van de kelder wordt niet genoemd.⁹ De kelder staat op een tekening uit de late 19^{de} eeuw niet in verbinding met de overige kelderruimtes, en was mogelijk alleen vanuit de "blauw kamer" bereikbaar.



Afbeelding 4. Op de kaart van Van Deventer is het kasteel (rode pijl) en het restant van de tweede, noordelijke voorburcht "het Bolwerck" (zwarte pijl) nog zichtbaar (collectie NHA). In 1589 is hier de nieuwe havenmondning deels doorheen gegraven.

In de 16^{de} eeuw verloor het kasteel grotendeels zijn defensieve functie.¹⁰ Op de kaart van Johannes Blaeu uit 1649 is zichtbaar hoe het hoofdgebouw en nog drie hoektorens van het kasteel overeind staan (afb. 5). De oostelijke kasteelmuur en torens lijken te zijn hergebruikt als onderdeel van de stadswal. Door de eeuwen heen is het gebouw meerdere keren van functie veranderd en o.a. als Schuttersdoelen, kerk en kantongerecht ingericht.¹¹ Hierdoor veranderde het uiterlijk van kasteel Radboud enorm. Aan het einde van de 19^{de} eeuw waren enkel de twee vierkante zijtorens en twee woonvertrekken over. Het gebouw verkeerde in deze periode in deplorabele staat, net als veel gebouwen in de leeglopende binnenstad van Medemblik (afb. 6). Op een tekening van een doorsnede van het kasteel uit 1881 is zichtbaar dat de vloeren van de kelders zeer onregelmatig waren (afb. 7). Uit een beschrijving van de staat van het kasteel in 1881 blijkt dat de muren van de kelders in zeer slechte staat verkeerden. Op meerdere plaatsen wordt gesproken van gaten en zelfs "gedeelte ingestort".¹² Uit de teksten blijkt dat er zelfs regelmatig water in de kelders stond.¹³ Het is waarschijnlijk dat de onregelmatige bodem van de kelders aan het eind van de 19^{de} eeuw vooral door inspoeling van grond en puin is ontstaan.

⁹ Dijkhuis 2012, 11.

¹⁰ Van den Berg 1971, 178.

¹¹ Van den Berg 1971, 178.

¹² NA, Archief Rijksgebouwendienst, 917.2; Vink 2010, H5.

¹³ Vink 2010, H5.



Afbeelding 5. Het kasteel op een uitsnede van de kaart van Blaeu uit 1649. Delen van het kasteel zijn reeds ontmanteld.



Afbeelding 6. Kasteel Radboud gezien vanuit het zuiden, 1885 (bron: Westfries Archief).



Afbeelding 7. Kasteel Radboud gezien vanuit het zuiden, 1885 (bron: Westfries Archief). De situatie van de kelders voor en na de laatste grote verbouwingen. Helemaal boven de situatie in 1880 (vergelijk met afb. 6), in het midden na de restauratie van 1890-1897 en onder na de restauratie van 1962. De afbeelding uit 1962 is gespiegeld om vergelijking te vergemakkelijken (bron: NA).

Restauraties en archeologische gegevens

Van 1890 tot 1897 is het gebouw sterk gerestaureerd onder leiding van Rijksbouwmeester J. van Lokhorst. Architect P.J.H. Cuypers adviseerde hem hierbij. Tijdens deze restauratie werden verschillende neogotische elementen aangebracht. De zuidwestelijke ronde hoektoren werd opnieuw opgetrokken vanaf de fundering. De vloeren van de kelders werden genivelleerd. Waarschijnlijk is hierbij de (middeleeuwse) bodem weinig verstoord, aangezien de verwijderde grond grotendeels was ingespoeld in recente eeuwen.

In de jaren 30 van de vorige eeuw werd bij de ontmanteling van het kasteelterrein de slotgracht uitgegraven en een deel van de noordwestelijke hoektoren opgemetseld op de nog aanwezige fundering (afb. 8). Een waarneming in 2011 heeft aangetoond dat deze opgemetselde toren kleiner is dan het origineel.¹⁴

Een tweede grootschalige restauratie heeft plaatsgevonden van 1962 tot 1966 door de architect van de Rijksgebouwendienst, J. Holstein. Gedurende deze restauratie zijn veel aanpassingen aan de kelders gedaan. Uit tekeningen blijkt dat het in de planning lag de kelders uit te diepen en te voorzien van een nieuwe betonvloer. Tijdens de restauratie is getracht de kelders te verlagen tot "de oorspronkelijke diepte".¹⁵ Het is waarschijnlijk dat de huidige vloer dus is aangelegd op het niveau dat de uitvoerders van toen als de originele (middeleeuwse?) diepte hebben geïnterpreteerd. In theorie is de bodem onder het kasteel dus nog relatief intact. Het is niet bekend hoe diep de archeologie hieronder reikt.

Tijdens de restauratiewerkzaamheden in de jaren 60 van de vorige eeuw zijn, waarschijnlijk in opdracht van kastelenkundige J.G.N. Renaud, delen van het kasteel(terrein) opgegraven door dhr. Hoogendoorn. Dit was een lokale dominee die in deze periode waarnemingen deed of kleinschalige opgravingen verrichtte bij het kasteel. De archeologische werkzaamheden hebben destijds vele vondsten opgeleverd, maar het is onbekend waar deze vondsten momenteel zijn. Tot nu toe is ook geen documentatie gevonden van de werkzaamheden die zijn uitgevoerd door dhr. Hoogendoorn. Uit een brief van Hoogendoorn aan Renaud blijkt dat "in en rondom" het kasteel graafwerk is verricht en dat hierbij "vele scherven" zijn gevonden. In de "grote kelder" zijn gestapelde lemen pluggen in de bodem aangetroffen en ook een "afvalput" wordt genoemd, welke mogelijk in de vierkante gevangenistoren is aangetroffen.¹⁶

In de noordoosthoek van ruimte 0.10 (afb. 9) stuitte men op een "paalfundering" die bestond uit ruwe planken met daarop ronde, 10 cm dikke palen en daarop nog een laag ruwe planken. De "fundering" werd op 0,6 m onder de keldervloer aangetroffen.¹⁷ Het is niet duidelijk of de keldervloer al verlaagd was naar het niveau van de jaren 60 ten tijde van het onderzoek.

Direct ten oosten van het kasteel werd een donkere laag vol scherven aangetroffen, die verband lijkt te houden met ronde natuurstenen die zijn geïnterpreteerd als de onderkant van de fundering

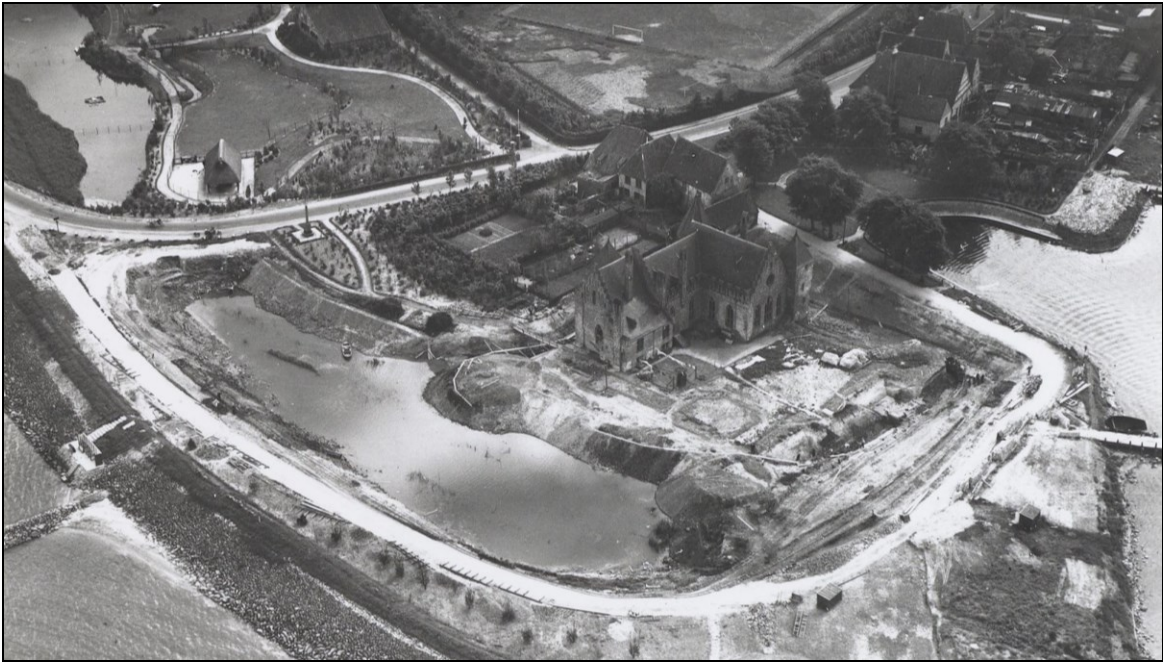
¹⁴ Bron: Archeologie West-Friesland.

¹⁵ Vink 2010, H5, naar aantekeningen in het archief Bureau Rijksbouwmeester, 5188, 2405.

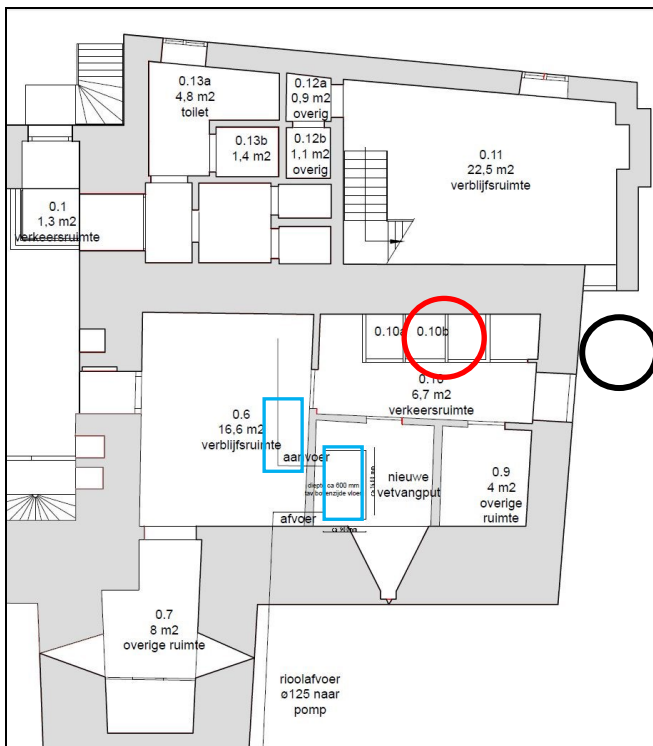
¹⁶ Archief RCE/AWF; Vink 2010.

¹⁷ Vink 2010, H5.

van het kasteel (zie afb. 9).¹⁸ Het is niet bekend uit welke periode de scherven dateren. Onder de donkere laag was nog een puin- en kalklaag aanwezig. Aangezien die geen natuurlijke laag kan betreffen is het waarschijnlijk dat ook deze laag nog onderdeel is van de fundering, of van nog vóór de bouw van het kasteel dateert.



Afbeelding 8. Het kasteel op een luchtfoto uit ca. 1936-1938.



Afbeelding 9. Detail van afbeelding 3 met daarop bij benadering de locaties waar de houten "fundering" (rode cirkel) en de "donkere laag" (zwarte cirkel) zijn aangetroffen. De blauwe kaders geven de locaties van de oude en nieuwe vetvangput aan.

¹⁸ Vink 2010, H5.

4. Doel en methode van het onderzoek

Afgezien van bovenstaande is het kasteel nooit eerder op systematische wijze archeologisch onderzocht en is er, archeologisch gezien, verder ook niets bekend over het kasteel. Een kijk in de bodem van het kasteel kan, zeker inpandig, belangrijke inzichten geven in de (bouw)geschiedenis van het kasteel en de locatie. Mogelijk kan aan de hand van oudere funderingsresten of (bouw)keramisch vondstmateriaal meer worden gezegd over een eventuele voorganger. Ophogingslagen geven meer inzicht in de datering van de locatie en sinds wanneer deze onderdeel uitmaakt van het bebouwde deel van de nederzetting Medemblik.

Omdat de bodemingreep in de kelder van kasteel Radboud (relatief) gering is in omvang, is geadviseerd de werkzaamheden archeologisch te begeleiden. De archeologische begeleiding is uitgevoerd om vast te stellen of op de locatie van de nieuw te realiseren vetvangput archeologische sporen of resten aanwezig zijn en indien aanwezig, deze te documenteren.

Het plangebied bevindt zich in de kelder van kasteel Radboud, aan de zuidzijde. De locatie is in gebruik als horeca keuken. Aangezien de huidige vetvangput vervangen diende te worden, werd een nieuwe vetvangput in de ruimte ernaast aangelegd. De archeologische begeleiding is gelijktijdig met de werkzaamheden uitgevoerd. Bij het uitgraven van het gat voor de nieuwe vetvangput zijn de archeologische waarden gedocumenteerd en (*ex situ*) bewaard. De bodemopbouw is gedocumenteerd op foto. De begeleiding werd bemoeilijkt door opwellend grondwater. Hierdoor was de opbouw van de bodem slecht zichtbaar. Voor de rioolsleuven is een sleuf uitgezaagd in de huidige betonvloer. Hierbij is de bodem niet geroerd.

5. Resultaten

Tijdens de archeologische begeleiding zijn een aantal waarnemingen gedaan. Direct onder de tegels en betonnen vloer, op circa 32 cm onder het vloerniveau van de kelder, werd een roodbruine kleiige puinlaag aangetroffen met grof baksteenpuin, mortelresten en recent bouw materiaal (afb. 10). In deze puinlaag zijn in totaal twee (bijna) complete en negen delen van middeleeuwse bakstenen (kloostermoppen) aangetroffen (afb. 11). Het bouw materiaal lag niet in verband. Alle stenen zijn rood van kleur, op één stuk na wat geel van kleur is. De complete stenen hebben een afmeting van 30,5 x 14,5 x 6,5 cm en 31 x 14,5 x 7 cm. Van de fragmenten kon de lengte niet worden bepaald, maar de breedte varieert tussen 14 en 16 cm. Op een aantal stukken baksteen zijn roetsporen aanwezig en op één deel van een kloostermop zijn op de platte zijde twee indrukken van vingers zichtbaar (afb. 12). Deze indrukken zijn mogelijk ontstaan na het vormen. In een houten mal werd natte klei geduwd en aan beide zijdes afgestreeken. De gevulde mal werd naar de droogplaats gebracht om vervolgens te worden omgekeerd en leeggemaakt. Waarschijnlijk zijn de vingerindrukken tijdens het drogen en omkeren in de steen terecht gekomen.¹⁹ Gezien de grootte zijn de indrukken vrijwel zeker afkomstig van een man.



Afbeelding 10. De roodbruine puinlaag onder de betonnen vloer.

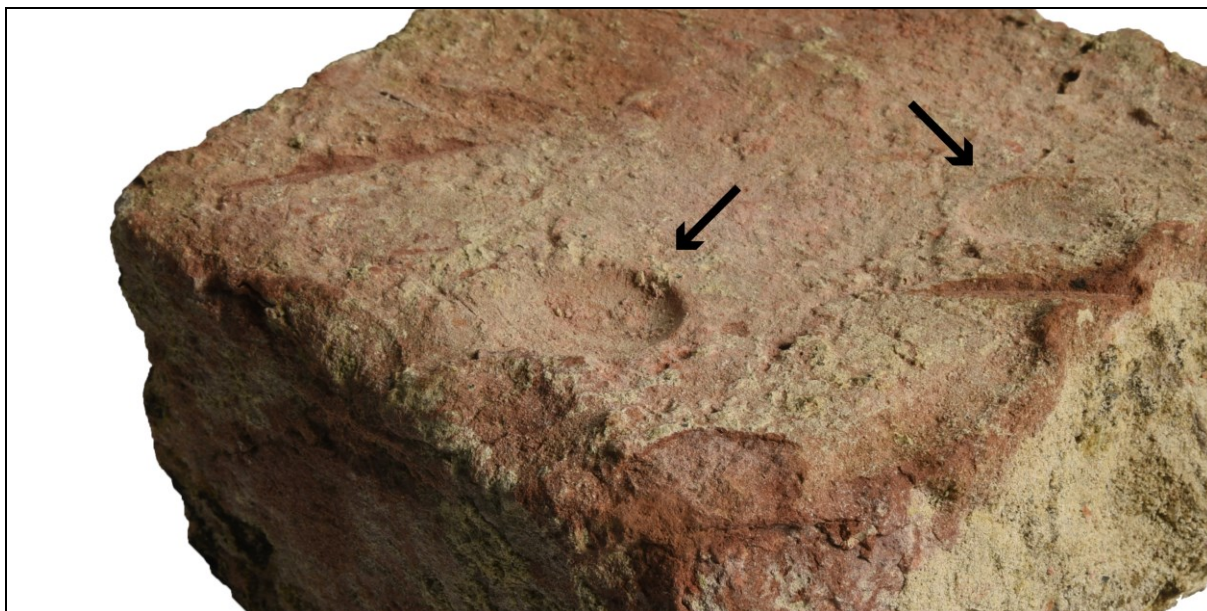
Op een aantal fragmenten baksteen is mortelresten met schelpmateriaal aanwezig. De zeer grove schelpresten zijn mogelijk een indicatie dat het kalkmortel uit de middeleeuwse periode of kort daarna betreft. Opmerkelijk is dat bij een baksteenfragment de mortel is aangebracht nadat de bakstenen zijn gestapeld. Hierdoor is alleen mortel zichtbaar in de voegen en (vrijwel) niet op de vlakken waar de bakstenen elkaar hebben geraakt (afb. 13). De band mortel loopt bovendien

¹⁹ Gerritsen e.a. 2017, 79.

schuin over het oppervlak van de baksteen. Dit zou betekenen dat een hoek van het metselwerk heeft uitgestoken. Opmerkelijk genoeg is de hoek ook rond afgesleten. Mogelijk is dit een indicatie dat de steen daadwerkelijk heeft uitgestoken en mogelijk onderdeel uitmaakte van een hoek, raam- of deurkozijn of andere sierrand in het kasteel.



Afbeelding 11. Een deel van de bij de begeleiding aangetroffen kloostermoppen (V001).

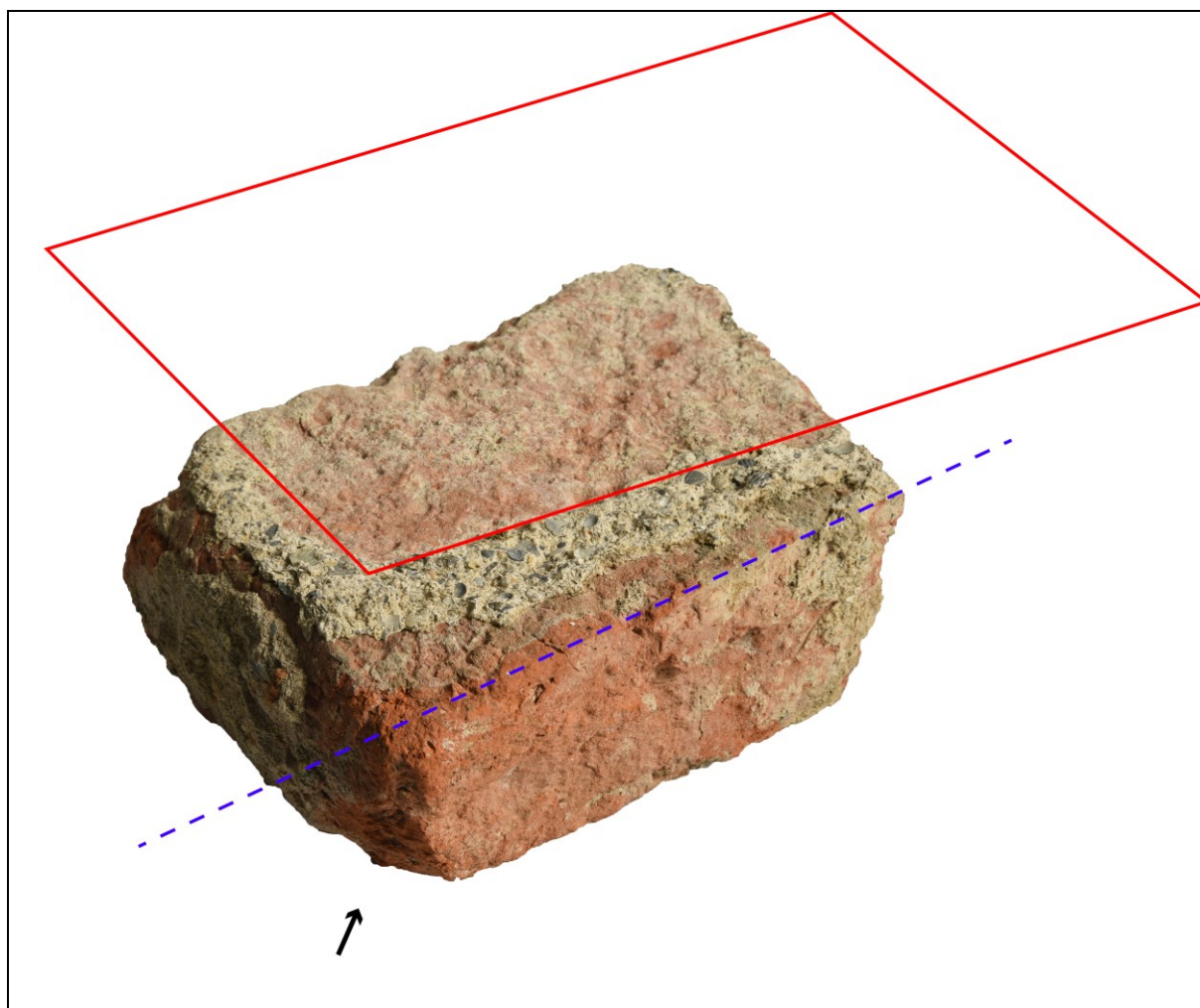


Afbeelding 12. Op een fragment baksteen zijn twee vingerindrukken zichtbaar (zwarte pijlen).

Bij een waarneming tijdens bouwwerkzaamheden in kasteel Radboud in 2013 werden kleinere gele kloostermoppen, met een afmeting van 28 x 13 x 6,5 cm, aangetroffen. Deze bakstenen bevonden zich aan de binnenzijde van een muur van een van de torens.²⁰ Gezien het verschil in grootte behoren deze bakstenen waarschijnlijk tot een andere bouw- of restauratiefase.

Kloostermoppen zijn niet gemakkelijk te dateren. Goed gedateerde contexten waarin middeleeuwse bakstenen voorkwamen zijn zeldzaam in Noord-Holland, maar verondersteld wordt dat het aangetroffen baksteenformaat met een lengte rond 30 en 31 cm en een breedte van 14 tot 16 cm gebruikelijk was in de periode 1200-1350.²¹

In de puinlaag zijn naast de bakstenen ook kleine stukken leisteen en dierlijk botmateriaal gevonden. De fragmenten leisteen hebben waarschijnlijk deel uitgemaakt van de dakbedekking van het kasteel (afb. 14). Waarschijnlijk zijn deze via inspoeling onder het kasteel terecht gekomen. Het dierlijk botmateriaal bestaat uit een fragment rib van een rund, een ribfragment van een onbekend middelgroot zoogdier en een fragment van een bovenarm (*humerus*) van een rund. Op de botfragmenten zijn slachtsproen aanwezig.



Afbeelding 13. Een fragment baksteen met opmerkelijke mortelresten. De aansluitende steen stond onder een andere hoek (rode lijn, reconstructie, t.o.v. blauwe stippellijn). De "uitstekende" hoek is afgesleten (zwarte pijl).

²⁰ Van Leeuwen 2013.

²¹ Gerritsen e.a. 2017, 77.

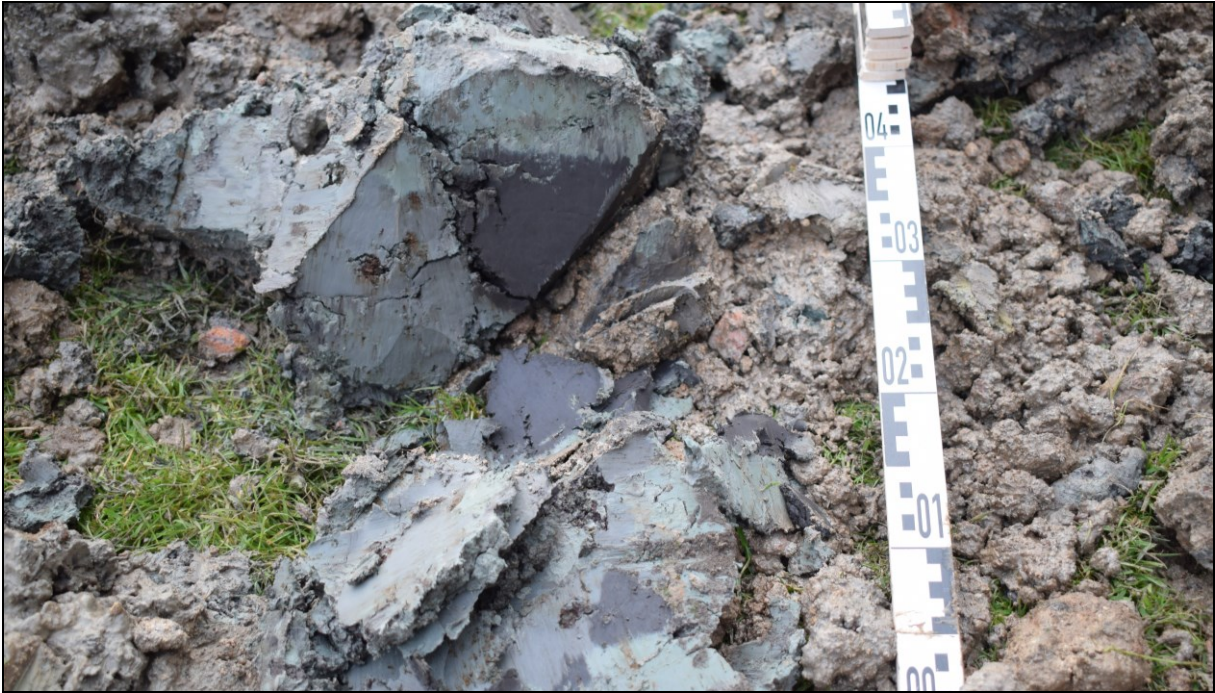
Onder de verstoorde laag van circa 30 cm bevond zich een dik pakket omgezette grijze kleigrond, waarschijnlijk een oude ophoging. In deze kleigrond zaten donkergrijze brokken, die mogelijk afkomstig zijn van een Bronstijdniveau (afb. 15). Het pakket heeft een dikte van minimaal 50 cm en was, afgezien van de donkere brokken, heel schoon. In deze laag werd geen vondstmateriaal aangetroffen, ook niet bij het gebruik van de metaaldetector. De onderkant van deze laag is niet bereikt omdat een put van 120 cm diepte vanaf de huidige keldervloer voldoende was voor het plaatsen van de vetvangput. Vanwege het opkomende water was het ook niet mogelijk een boring te zetten. Om deze reden is besloten de archeologische begeleiding af te ronden op een diepte van 120 cm. De natuurlijke ondergrond is tijdens het onderzoek niet bereikt. Op afbeelding 16 zijn de besproken lagen in het bodemprofiel te zien.



Afbeelding 14. Fragmenten leisteen, waarschijnlijk afkomstig van het dak van het kasteel.

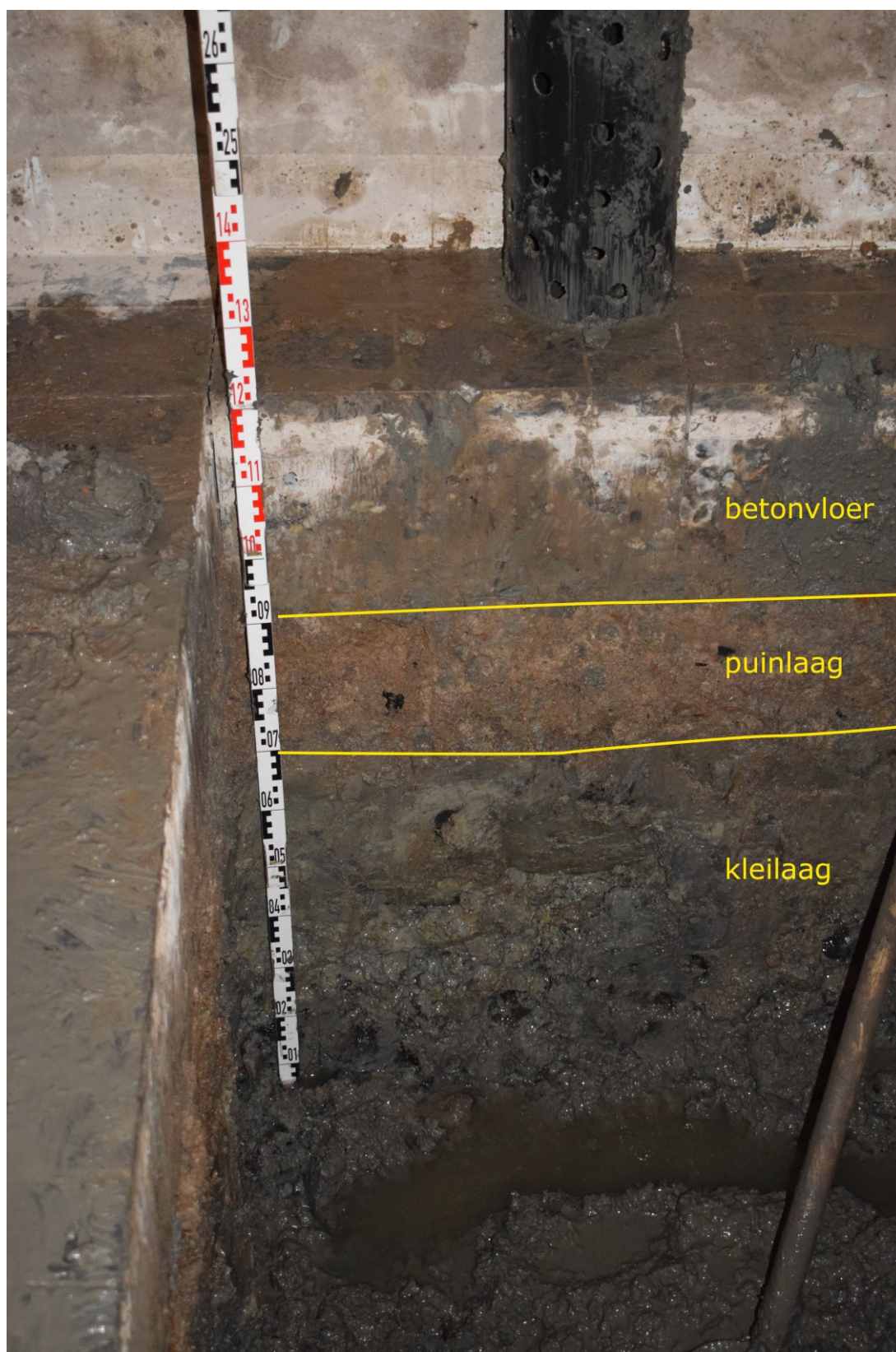
In het PvE werden de volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

1. Zijn binnen het plangebied ophogingslagen of sporen aanwezig die vóór de bouw van het kasteel Radboud/Huis te Medemblik dateren (ca. 1280 n. Chr.)? Zo ja, hoe zien deze sporen er uit? Kan iets worden gezegd over het type bouwwerk of de constructie waarbij deze horen? Wat is de datering van de ophogingslagen of sporen?
2. Zijn binnen het plangebied hout- of muurwerkresten aanwezig die verband houden met het kasteel zelf? Wat zeggen deze resten over de constructie en de oorspronkelijke indeling van het kasteel? Kan op basis van de resten iets worden gezegd over eventuele aanpassingen van het kasteel na de bouw in ca. 1282-1287?
3. Kan op basis van het vondstmateriaal en/of eventuele sporen iets worden gezegd over het gebruik van de kelderruimtes? Is dit gebruik veranderd door de eeuwen heen? Kan in bredere zin iets worden geconcludeerd over het gebruik van het kasteel?



Afbeelding 15. De donkergrijze brokken in het mogelijke ophogingspakket onder de verstoorde puinlaag.

De eerste vraag uit het PvE kan deels worden beantwoord. Onder de puinlaag is een mogelijke ophogingslaag aangetroffen. Aangezien vondstmateriaal ontbreekt, is het niet mogelijk deze laag te dateren, maar het is waarschijnlijk dat deze ophogingslaag vóór de bouw van kasteel Radboud is aangebracht. De overige vragen kunnen niet worden beantwoord op basis van de bevindingen uit de begeleiding. Wel is duidelijk geworden dat het archeologisch bodemarchief niet geheel verstoord is door de restauratiewerkzaamheden in de 19^{de} en 20^{ste} eeuw. Enkel de eerste 30 cm onder de betonnen vloer blijkt verstoord.



Afbeelding 16. Het bodemprofiel.

6. Conclusie en advies

Uit de begeleiding is gebleken dat de bodem onder de kelder niet dusdanig is verstoord dat de archeologische resten compleet zijn verdwenen. Enkel de eerste 30 cm onder de betonnen vloer blijkt verstoord. Dit is waarschijnlijk in de jaren 60 van de vorige eeuw of in de periode hierna gebeurd met het storten van de betonvloer. Het (ophogings)pakket onder deze puinlaag is grotendeels onaangeroerd gebleven door de eeuwen heen. Dit pakket kon niet worden gedateerd, maar het is waarschijnlijk dat het pakket vóór de bouw van kasteel Radboud is aangebracht. Aangezien deze laag nog intact is, zouden resten van een mogelijke (houten) voorganger van het kasteel nog in de bodem aanwezig kunnen zijn.

Na uitvoering van het onderzoek is de voorgenomen ingreep vrijgegeven m.b.t. archeologie.

7. Literatuur

Archeologie West-Friesland, 2016. *Kwaliteitshandboek van de Archeologische Dienst Gemeente Hoorn/West-Friesland*. Gemeente Hoorn, Hoorn.

Archis 3.0

Bakker, G., J.C. de Rode & K. Verbogt, 2007. *Dat huus stoet up viere pylare. De betekenis van het kastelenbouwprogramma van Floris V*, Utrecht (online publicatie).

Berg, H.M. van den, 1971. Medemblik – Verdedigingswerken, in: *De Nederlandse Monumenten van Geschiedenis en Kunst; Deel VIII; De Provincie Noord-Holland; 2^e stuk Westfriesland, Tessel en Wieringen* (herdruk), 177-181.

Dijkhuis, B., 2006. Het aanzien van een dwangburcht. *Jaaruitgave Oudheidkundige Vereniging "Medenblick"* nr. 15.

Dijkhuis, B., 2012. An den slote tot Medeblic. Vraagstukken rond de staat van het kasteel van Medemblik tijdens de middeleeuwen, in: *Jaaruitgave Oudheidkundige Vereniging "Medenblick"* nr. 20.

Dijkhuis, B., 2016. *An den slote tot Medeblic (2)*, online publicatie.

Gerritsen, S., C. van der Linde, J. Leek & L. Kootker, 2017. Van het voorland verdwenen. Archeologisch onderzoek rond het kerkhof van laatmiddeleeuws Almersdorp, vlakbij Opperdoes gemeente Medemblik, in: *Noord-Hollandse Archeologische Publicaties 4*, Haarlem.

Leeuwen, J. van, 2013. Medemblik – Kasteel Radboud, Oudevaartsgat 8, in: *De archeologische kroniek van Noord-Holland 2012*, 74.

Leeuwen, J. van, 2014. Middeleeuws Medemblik. Een centrum in de periferie. Archeologisch onderzoek naar de (vroeg)middeleeuwse handelsnederzetting en het oudste regionale centrum van West-Friesland in de periode 675-1289, *West-Friese Archeologische Rapporten 61*, Hoorn.

Leeuwen, J. van, 2018. *Programma van Eisen onderhoudswerkzaamheden kasteel Radboud, Medemblik, gemeente Medemblik*. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Nationaal Archief

Noord-Hollands Archief

Schricks, C.P., 2013. Een erf tussen Wik en Koningshof. Archeologisch onderzoek op het perceel Gedempt Achterom 45 in Medemblik, *West-Friese Archeologische Rapporten 53*, Hoorn.

Soonius, C.M. & J. van Leeuwen, 2017. Toelichting Beleidskaart Archeologie gemeente Medemblik. *West-Friese Archeologische Notities 6*. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Vink, E., 2010. *Het kasteel van Medemblik. Van Middeleeuwen naar Middeleeuwen*, Den Haag (ongepub. rapport Rijksgebouwendienst).

Westfries Archief



ISSN 2468-3280